

Szanowni Państwo!

Oddajemy w Wasze ręce siódmy numer Newslettera, na łamach którego staramy się podsumować ponad dwunastoletnią obecność polskich żołnierzy w Islamskiej Republice Afganistanu. Bieżący numer poświęcamy informacjom o **doposażeniu Polskiego Kontyngentu Wojskowego w ramach tak zwanego „pakietu afgańskiego”**. Więcej informacji o Polskim Kontyngencie Wojskowym znajdziecie na stronach www.do.wp.mil.pl oraz www.isaf.wp.mil.pl.

Redakcja.

ISAF – ZUPEŁNIE NOWA MISJA

Chociaż misja Wojska Polskiego u stóp Hindukuszu rozpoczęła się w marcu 2002 r. bardzo ważnym rokiem w historii polskiego zaangażowania w Afganistanie, był rok 2006. Wówczas władze polskie podjęły decyzję o zmianie charakteru polskiego zaangażowania w tym regionie świata. Zdecydowano o zakończeniu naszego udziału w operacji „Enduring Freedom” oraz skierowaniu kontyngentu do operacji Międzynarodowych Sił Wsparcia Bezpieczeństwa – ISAF (International Security Assistance Force). Decyzja ta pociągnęła za sobą daleko idące zmiany zarówno w liczebności kontyngentu, jak też zakresie jego zadań i wyposażeniu. Pierwsza zmiana, która swoją służbę rozpoczęła w kwietniu 2007 r., liczyła 1200 żołnierzy rozlokowanych na terenie kilku prowincji. Jej zadania miały charakter stabilizacyjno-szkoleniowy, co pociągnęło za sobą konieczność odpowiedniego wyposażenia i uzbrojenia żołnierzy.

Uwzględniając zarówno nasze narodowe doświadczenia z pięcioletniego okresu służby w Afganistanie (2002-2007), jak też doświadczenia innych sojuszników, wyspecyfikowano sprzęt i wyposażenie, które miało umożliwić wykonanie nałożonych zadań. Wsparto się również wnioskami, które Wojsko Polskie wyniosło z trwającej już piąty rok (od 2003) misji PKW w Iraku. Mając to na uwadze żołnierze wyjeżdżający na pierwszą zmianę w ramach PKW ISAF zostali uzbrojeni m.in. w 24 kołowe transportery opancerzone Rosomak, moździerz M-98 kal. 98mm, karabiny maszynowe PK kal. 7,62mm, karabiny maszynowe PKMS kal 7,62mm, 40mm granatniki Pallad, karabinek wz. 1996 „Beryl” kal. 5,56mm i pistolety Wist kal. 9mm.

Ponadto żołnierze zostali wyposażeni w: **kamizelki kuloodporne i hełmy kompozytowe, kamizelki taktyczne, kamery noktowizyjne, środki łączności zapewniające łączność satelitarną i radiową, urządzenia zakłócające odpalanie improwizowanych urządzeń wybuchowych (IED – Improvised Explosive Device), urządzenia określające położenie wojsk własnych, systemy zobrazowania pola walki, systemy naprowadzania i wskazywania celów na podczerwień, system lokalizacji strzelca i wybuchu, sprzęt noktowizyjny umożliwiający prowadzenie działań w nocy.**

Jeszcze przed wyjazdem pierwszej zmiany poczyniono ustalenia ze stroną amerykańską, która zadeklarowała wsparcie w zakresie doposażenia sprzętowego Polaków. Dzięki temu nasi żołnierze, już na teatrze, otrzymali pojazdy opancerzone typu HMMWV, które w czasie pierwszych trzech zmian stanowiły podstawowy środek transportu. Poza tym korzystaliśmy (do czwartej zmiany) z amerykańskich środków transportu powietrznego i bezzałogowych środków rozpoznawczych.

W czasie trwania pierwszych trzech zmian okazało się również, że w trudnych i wymagających warunkach klimatycznych i terenowych sprzęt bardzo szybko się zużywa i konieczne są jego naprawy, a często wymiana na zupełnie nowy. Skutkowało to zwiększeniem kosztów przeznaczanych na pokrycie wydatków związanych z funkcjonowaniem PKW. Dodatkowo, decyzja o przejęciu przez Polaków odpowiedzialności za całą prowincję Ghazni wymusiła dalsze zmiany w wyposażeniu kontyngentu. Znacznie zwiększył się wachlarz zadań, jakie przyszło wykonywać żołnierzom. To z kolei sprawiło, że kontyngent systematycznie zwiększał swoją liczebność, dochodząc w szczytowym momencie misji do liczby 2600 żołnierzy operujących na teatrze. Nowe zadania,

potrzeba zwiększenia mobilności oraz konieczność uniezależnienia się od pomocy amerykańskiej sprawiły, że w trakcie III zmiany w Afganistanie pojawiły się pierwsze polskie śmigłowce – transportowe Mi-17 i bojowe Mi-24. Pociągnęło to za sobą zmiany w strukturze organizacyjnej PKW (przemianowanego na Polskie Siły Zadaniowe – PSZ). Na tym etapie misji, m.in. na skutek rosnącej liczby ataków nieprzyjaciela z użyciem IED, zdecydowano o rezygnacji z pojazdów typu HMMWV i zastąpieniu ich kolejnymi transporterami Rosomak. W dalszej kolejności, po porozumieniu ze stroną amerykańską, Polacy otrzymali również pojazdy minoodporne typu MRAP. Wszystkie te zmiany wprowadzano w reakcji na potrzeby zgłaszane przez kolejnych dowódców kontyngentów. Niestety, na skutek obowiązywania ówczesnych regulacji prawnych, czas realizacji zakupów był na tyle długi, że zamówiony sprzęt i wyposażenie docierały na teatr działań ze znacznym opóźnieniem.

„PAKIET AFGAŃSKI”

Systematycznie zmieniający się charakter misji, pojawiające się straty w sprzęcie i uzbrojeniu oraz konieczność poprawy bezpieczeństwa żołnierzy wymusił kolejne zakupy sprzętu. Początkowo resort obrony narodowej dokonywał ich w ramach obowiązujących regulacji prawnych, stosowanych na co dzień w kraju. Oznaczało to m.in. stosowanie wymogu dochowywania terminów zapisanych w ustawie prawo zamówień publicznych, a tym samym odkładało w czasie dostarczenie potrzebnego wyposażenia bezpośrednio do kontyngentu. Mając to na uwadze w ministerstwie, po konsultacjach ze Sztabem Generalnym Wojska Polskiego, Dowództwem Wojsk Lądowych i Dowództwem Operacyjnym, powstał pomysł wypracowania nowych regulacji prawnych, które poprawiłyby sytuację w tym obszarze. Podjęto starania, by wyspecyfikowane w kontyngencie potrzeby ująć w ramach jednego zapisu, któremu nadano nazwę „pakiet afgański”. Obok zebrania potrzeb sprzętowych podjęto działania, by usprawnić sposób realizacji zakupów dokonywanych w ramach tego pakietu.

18 sierpnia 2009 r. Rada Ministrów wysłuchała informacji ministra obrony narodowej i zapoznała się z listą zadań zabezpieczających funkcjonowanie Polskiego Kontyngentu Wojskowego w Afganistanie. Na tym samym posiedzeniu rząd przyjął projekt nowelizacji ustawy o niektórych umowach kompensacyjnych zawieranych w związku z umowami dostaw na potrzeby obronności i bezpieczeństwa państwa. Zaproponowano w nim, aby z umów offsetowych zwolnione były dostawy uzbrojenia, sprzętu wojskowego, części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych niezbędnych do właściwego funkcjonowania i wyposażenia żołnierzy polskich kontyngentów wojskowych uczestniczących w misjach zagranicznych. Dzięki temu, jak zakładano, uniknie się uciążliwych, biurokratycznych procedur przewidzianych w obecnie obowiązującej ustawie offsetowej. Projekt nowelizacji ustawy został następnie skierowany w trybie pilnym do Sejmu.

Na początku października tego samego roku Sejm zdecydował, że minister obrony narodowej może kupować sprzęt i uzbrojenie na rzecz żołnierzy przebywających na misjach, omijając w pewnym sensie ustawę offsetową. Umowy, które miał zawierać szef resortu w tej gestii, nie musiały być zatwierdzone przez Radę Ministrów. Szef MON został jedynie zobligowany do informowania Rady Ministrów i Sejmu o dokonanych w tym trybie transakcjach do 31 marca każdego roku. Ustawa zwalniała z wymogu offsetu dostawy uzbrojenia, sprzętu wojskowego, części zamiennych i materiałów eksploatacyjnych dla żołnierzy polskich kontyngentów wojskowych. Pozwoliło to uniknąć uciążliwych biurokratycznych procedur przewidzianych w obowiązującej ustawie offsetowej.

Był to ważny krok naprzód, szczególnie w związku z koniecznością dokonania pilnego zakupu tzw. pakietu afgańskiego. Na jego realizację pierwotnie przewidziano około 800 milionów złotych, ale ostatecznie w latach 2010-2014 wydano w jego ramach ponad 1,3 miliarda złotych. W sumie całkowite koszty obsługi misji afgańskiej, po zmianie jej charakteru w 2007 r., wyniosą do jej zakończenia 6 miliardów złotych.

WYDATKI NA PKW AFGANISTAN

Struktura nakładów finansowych PKW Afganistan	2013 r. (mln zł)	Razem (mln zł)
Bieżące funkcjonowanie PKW	283,7	2 234,3
nalegności zagraniczne dla żołnierzy i pracowników	229,3	1 692,3
wynagrodzenia osobowe pracowników	3,3	18,4
zakupy materiałów i usług na rynku lokalnym	1,2	241,8
pozostałe nakłady finansowe	43,9	201,4
projekty pomocowe finansowane przez MSZ	6,0	80,4
Zabezpieczenie logistyczne	302,1	1 059,9
służby techniczne	258,7	741,5
służby materiałowe	43,3	307,3
wojskowe służby medyczne	-	11,1
Szkolenie wojsk	10,5	75,1
szkolenie i kursy	0,6	30,8
szkolenie specjalistyczne	0,15	9,1
ćwiczenia certyfikujące	9,5	25
Inne przedsięwzięcia szkoleniowe	0,15	10,1
Sprzęt, uzbrojenie i amunicja	41,3	2 119,2
Plan Modernizacji Technicznej SZ RP	21,2	1 885,5
zakupy środków materiałowych	20,1	233,7
Transport lotniczy	46,7	235,5
Straty i szkody finansowe	39	166,3
Odszkodowania wypłacone przez MON	4,1	18,1
NAKLADY FINANSOWE OGÓLEM	727,3	5 908,6

Tabela 1 Dane Dowództwo Operacyjne RSZ

Najbardziej spektakularnym wydatkiem w ramach pakietu afgańskiego był zakup **5 nowych śmigłowców Mi-17**, które znacząco wzmocniły potencjał komponentu lotniczego PSZ. Ale lista zakupów zrealizowana w ten sposób była znacznie dłuższa. Znalazły się na niej m.in.: **opancerzenia, lekkie systemy osłon (LSO) oraz nowy kamuflaż dla KTO Rosomak, wyposażenie dla wozów ewakuacji medycznej (WEM), amunicja, granatniki automatyczne, moździerze, wskaźniki laserowe, środki łączności, odbiorniki GPS, wielolufowe karabiny maszynowe do instalowania na śmigłowcach i granatniki automatyczne.**

Realizacja pakietu znacząco poprawiła sytuację żołnierzy na teatrze. Przyspieszenie procedur umożliwiających pozyskanie nowego sprzętu sprawiło, że czekano krócej na uzbrojenie, które w warunkach Afganistanu było niezbędne. Dodatkowo kontynuowano zakupy w ramach zwyczajowo stosowanych procedur. Dzięki synergii udało się do Afganistanu przetrzymać sprzęt i uzbrojenie wojskowe różnego przeznaczenia.

W marcu 2011 r., w czasie dorocznej odprawy kierowniczej kadry MON i Sił Zbrojnych, ówczesny minister obrony narodowej Bogdan Klich wskazywał na korzystne zmiany, jakie przyniosły pierwsze zakupy dokonane w ramach nowych uregulowań: „W naszych działaniach w kwestii Afganistanu jest uporczywa konsekwencja, wynikająca z polskiego interesu narodowego. Tym interesem jest wzmacnianie spójności i siły Sojuszu Północnoatlantyckiego, a tym samym naszego bezpieczeństwa. Jesteśmy aktywni w Afganistanie, bo chcemy takiego NATO, w którym zasada solidarności jest niezmienna. Przed 2008 rokiem nie mieliśmy w wojsku ani jednego opancerzonego samochodu patrolowego, a w Afganistanie ani jednego śmigłowca. Ta prawda warta jest powtarzania.

Pierwsza zmiana PKW Afganistan: to zero śmigłowców, a ósma zmiana – 11. Pierwsza zmiana: 24 ROSOMAKI, ósma – 115. Pierwsza zmiana: zero MRAP-ów, ósma – 79. Pierwsza zmiana: zero bezzałogowców rozpoznawczych, ósma – 5 (w tym zestaw Scan Eagle). Pierwsza zmiana: to zero laserowych przyrządów rozpoznawczych, a ósma – 5. Nastąpiła radykalna poprawa systemu rozpoznania, które bezpośrednio przekłada się na bezpieczeństwo naszego kontyngentu. Polscy żołnierze mają już techniczne możliwości skrytego obserwowania wszystkiego, co dzieje się w prowincji. Na ile potrzebujemy, tyle korzystamy z amerykańskich Predatorów. Zaczynamy też używać zakupionych Aerostarów, które odpowiadają potrzebom naszych żołnierzy. Od roku wykorzystujemy także zestawy bezzałogowe typu „Scan Eagle”.

W następnych latach sytuacja sprzętowa i wyposażenie indywidualne żołnierzy ulegały dalszej poprawie. Żołnierze wyjeżdżający w składzie kontyngentu otrzymywali nowe kamizelki kuloodporne i hełmy. Wprowadzono nowe wzory mundurów polowych, kombinezonów lotniczych i odzieży roboczej. Na wyposażeniu znalazły się buty trekkingowe, bielizna termoaktywna, kurtki puchowe. Znacznie rozbudowano apteczki, które otrzymywał każdy wyjeżdżający. Dzięki wnioskom konsumentów opracowano nowe zestawy suchych racji (tzw. eski).

Duży postęp nastąpił też w aspekcie uzbrojenia w cięższy sprzęt. Oprócz zwiększania liczby rosomaków, pozyskano od strony amerykańskiej zestawy torujące przeciwminowe (RCP – Road Clean Patrol) i pojazdy typu MRAP.

Wiele uwagi poświęcono poprawie zdolności rozpoznawczych PSZ. Idąc za ogólnosiątkową tendencją zaczęto powszechnie wykorzystywać do wykonywania tych zadań bezzałogowe środki rozpoznawcze. W ramach kolejnych transz dostaw do Afganistanu trafiło w sumie 11 miniaturowych bezpilotowych środków rozpoznawczych. Korzystano z Aerostatów i Scan Eagle. Do wyposażenia każdego żołnierza weszły środki noktowizyjne, takie jak gogle, celowniki i lornetki. W pakiecie ze sprzętem noktowizyjnym montowanym na KTO i pozostałych pojazdach, umożliwiło to prowadzenie aktywnych działań w warunkach nocnych.

Zmiana nastąpiła także, gdy patrzy się na broń strzelecką, jaką obecnie dysponują żołnierze w kontyngencie. Obok karabinka 5,56 „Beryl” wprowadzono również Mini Beryle. Zakupiono też kilkadziesiąt karabinów dla strzelców wyborowych i karabiny maszynowe. Wielolufowe karabiny maszynowe zwiększono siłę ognia śmigłowców Mi-17, a montowane na KTO Lekkie Systemy Oston (LSO) znacząco zwiększyły odporność na ataki rebeliantów.

NIE TYLKO MISJA

Zakupy dokonane na potrzeby PKW Afganistan w sposób znaczący wpłynęły na bezpieczeństwo naszych żołnierzy i efektywność wykonywania przez nich zadań. Pozwoliły zminimalizować straty osobowe, poprzez wprowadzenie do wyposażenia nowoczesnych środków ochrony indywidualnej. Znacząco podniesiono też bezpieczeństwo dopancerzając pojazdy wykorzystywane w kontyngencie w dodatkowe elementy. Na przykładzie kołowych transporterów opancerzonych widać wyraźnie, jak silnie wzmocniono jego pancerz i rozbudowano pakiet rozwiązań zwiększających jego odporność na ostrzał z broni strzeleckiej i minimalizujący skutki ataku z użyciem IED.

Dzięki misji afgańskiej nasza armia, w szczególności pododdziały Wojsk Lądowych, znacząco zwiększyły swój stan posiadania. Zebrane doświadczenia pokazały, czego potrzebuje żołnierz na współczesnym polu walki. Pozwoliło to lepiej wyspecyfikować i określić kierunki rozwoju i modernizacji technicznej naszych Sił Zbrojnych. To szczególnie istotne, biorąc pod uwagę wyzwania, jakie stoją w tym obszarze przed naszą armią w najbliższych latach. Widać to wyraźnie w zapisach zawartych w *Planie modernizacji technicznej Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej w latach 2013-2022*. Z tego punktu widzenia należy wysoko ocenić doświadczenie, które zdobyliśmy jako wojsko w trakcie trwania misji afgańskiej.